

Sygn. akt: I Ns 76/21

POSTANOWIENIE

Dnia 08 grudnia 2021 r.

Sąd Rejonowy w Sopocie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSR Anna Olszewska-Kowalska**

Protokolant: stażysta Anna Elwertowska

po rozpoznaniu w dniu 08 grudnia 2021 r. w Sopocie

na rozprawie sprawy

z wniosku R. A. P. (P.)

z udziałem **H. L., A. L., J. L.**

o otwarciu i ogłoszeniu testamentu E. L., o zmianę stwierdzenia nabycia spadku po E. L.

- zmienia stwierdzenie nabycia spadku po E. L. orzeczone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Sopocie z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt I Ns 105/14 i stwierdza, że spadek po E. L., synu P. i J., zmarłym dnia 21 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym S., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 09 marca 2009 roku, otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w Sopocie w dniu 08 grudnia 2021 roku, w całości wprost nabył R. P. (PESEL (...));
- zasądza od wnioskodawcy R. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Sopocie kwotę 5 (pięciu) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych – opłaty za wpis do Rejestru Spadkowego;
- stwierdza, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygnatura akt I Ns 76/21

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. P. złożył w Sądzie Rejonowym w Sopocie wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku wydanego przez Sąd Rejonowy w Sopocie, I Wydział Cywilny z dnia 11 czerwca 2014 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt: I Ns 105/14 i stwierdzenie, że spadek po E. L. zmarłym w dniu 21 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w S., przy ulicy (...), nabył w całości na podstawie testamentu notarialnego z dnia 9 marca 2009 roku R. P..

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że postanowieniem z dnia 11 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy w Sopocie, I Wydział Cywilny stwierdził, że spadek po zmarłym w dniu 21 grudnia 2012 roku w S. na podstawie ustawy nabyli żona H. L., córka A. L., syn J. L., każdy w 1/3 części spadku. Wnioskodawca R. P. nie miał wiedzy o toczącym się ww. postępowaniu. O wydaniu w/w postanowienia wnioskodawca dowiedział się przez przypadek, przeglądając KW nr (...), w której to ujawniony został wpis prawa własności, którego ww. postanowienie było podstawą. Wnioskodawca wskazał, że uczestniczka H. L. miała wiedzę odnośnie sporządzenia przez spadkodawcę testamentu notarialnego oraz że jest on w posiadaniu wnioskodawcy R. P.. Spadkodawca aktem notarialnym z dnia 9 marca 2009 roku, Rep. A nr 3116/2009 powołał do całego spadku siostrzeńca R. P.. Jednocześnie spadkodawca wydziedziczył swoją żonę H.

L., córkę A. L., syna J. L. z powodu tego, że uporczywie nie dopełniają oni względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych. (wniosek k. 3-5)

W odpowiedzi na wniosek uczestnicy H. L., A. L. i J. L. wnieśli o oddalenie wniosku w całości. W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek wskazano, że wnioskodawca przekroczył roczny termin z art. 679§1 k.p.c. Po pierwsze, wnioskodawca już 02.12.2014 r., za pośrednictwem ustanowionego notarialnie pełnomocnika w osobie swojego ojca – B. P., uzyskał wgląd w akta sprawy I Ns 105/14 oraz otrzymał kserokopię protokołu rozprawy z 11.06.2014 r. Byłoby wysoce naiwnym twierdzenie, że ojciec wnioskodawcy, nie mający żadnego interesu w badaniu akt sprawy I NS 105/14 np. nie przekazał tej informacji wnioskodawcy. Po drugie, z działu III księgi wieczystej nieruchomości (...) wynika, że 18.02.2015 r w trybie art. 36 ust. 3 ustawy z 06.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. t. j. z 2019 poz. 2204 ze zm.), zostało uwidocznione ostrzeżenie o niezgodności treści księgi wieczystej. Treść wpisu wskazuje na to, że ostrzeżenie nie zostało dokonane z urzędu, a na wniosek złożony 25.11.2014 r. Po trzecie, nie jest wykluczonym, że wnioskodawca uzyskawszy wiedzę o postępowaniu spadkowym I Ns 105/14 już w 2014 r., a także, najprawdopodobniej będąc wnioskodawcą uwidocznionym wzmiance widniejącej w dziale III KW nr (...), mógł także złożyć wniosek o stwierdzenie nabycia spadku we własnym zakresie. Zdaniem uczestników powyższe ma istotne znaczenie dla niniejszej sprawy, ponieważ wnioskodawca mimo, że nie był uczestnikiem postępowania w sprawie I Ns 105/14, to jednak posiadał wiedzę o spadkobranium ustawowym już w 2014 r. Roczny termin wynikający z art. 679 § 1 k.p.c. dla osoby niebędącej uczestnikiem postępowania wydaje się, że należy liczyć od daty dowiedzenia się o sprawie, w której nie brała ona formalnie udziału i nie mogła powołać się na fakt innego dziedziczenia. Uczestnicy wskazali, że rozumowanie bardzo podobne przeprowadził Sąd Najwyższy wskazując, iż: „Jeżeli w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku dla uczestnika postępowania ustanowiony był kurator absentis (art. 143 i nast. k.p.c.), który nie wiedział o istnieniu testamentu powołującego jego podopiecznego do dziedziczenia, to dla tego uczestnika, termin jednoroczny z art. 679§1 zdanie drugie k.p.c., rozpoczyna bieg od daty dowiedzenia się przez niego o wymienionej sprawie.” W odpowiedzi na wniosek wskazano także na wątpliwość czy przedstawiony testamentu z 09.03.2009 r. został sporządzony przez spadkodawcę i czy wywołuje skutki prawne (tak post. SN z 3.10.2002 r., I CKN 155/01, LEX nr 577430).(odpowiedź na wniosek k. 34-36)

Po oględzinach oryginału testamentu uczestnicy nie złożyli żadnych nowych wniosków dowodowych.(pismo k. 121)

Testament w formie aktu notarialnego z dnia 9 marca 2009 roku, Rep. A nr 3116/2009 notariusza K. B. został otwarty i ogłoszony w Sądzie Rejonowym w Sopocie w dniu 08 grudnia 2021 r. (protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 132)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

E. L. zmarł dnia 21 grudnia 2012 r. w S.. Przed śmiercią stale zamieszkiwał w S..

E. L. w chwili śmierci był w związku małżeńskim z H. L.. Był żonaty jeden raz. Ze związku małżeńskiego zawartego z H. L. miał dwoje dzieci – J. L. i A. L..

Spadkodawca nie miał dzieci pozamałżeńskich ani przysposobionych.

R. P. to siostrzeniec E. L..

Przed Sądem Rejonowym w Sopocie toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. I Ns 105/14 o stwierdzenie nabycia spadku po E. L. z wniosku H. L.. Na rozprawie w dniu 11 czerwca 2014 r. H. L. – żona spadkodawcy, złożyła zapewnienie spadkowe, w którym wskazała, iż spadkodawca nie pozostawił testamentu. Uczestnicy postępowania – J. L. i A. L. oświadczyli o zgodności z prawdą zapewnienia spadkowego H. L..

Prawomocnym postanowieniem z dnia 11 czerwca 2014 roku r. wydanym w sprawie I Ns 105/14 Sąd Rejonowy w Sopocie stwierdził, że spadek po E. L., synu P. i J., zmarłym dnia 21 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym S., na podstawie ustawy nabyli po 1/3 części spadku wprost: żona H. L., córka A. L., syn J. L..

Wnioskodawca R. P. nie miał wiedzy o toczącym się postępowaniu w sprawie I Ns 105/14. O wydaniu postanowienia wnioskodawca dowiedział się przeglądając KW nr (...), w której to ujawniony został wpis prawa własności, którego ww. postanowienie było podstawą.

Wnioskodawca po śmierci spadkodawcy E. L. poinformował uczestniczkę H. L. o sporządzeniu przez spadkodawcę testamentu notarialnego, w którym to do całości spadku powołał on swojego siostrzeńca R. P.. Wnioskodawca wskazał również, iż testamentem notarialnym z dnia 9 marca 2009 roku spadkodawca E. L. wydziedziczył swoją żonę H. L., córkę A. L. oraz syna J. L..

Spadkodawca aktem notarialnym z dnia 9 marca 2009 roku, Rep. A nr 3116/2009 notariusza K. B. powołał do całego spadku siostrzeńca R. P.. Jednocześnie spadkodawca wydziedziczył swoją żonę H. L., córkę A. L., syna J. L. z powodu tego, że uporczywie nie dopełniają oni względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Dowód: akta I Ns 105/14: odpis skrócony aktu zgony E. L. k. 3, odpis skrócony aktu urodzenia J. L. k. 4, odpis skrócony aktu urodzenia A. L. k. 5, wyciąg z aktu małżeństw k. 6, zapewnienie spadkowe H. L. k. 18, zapewnienie spadkowe J. L. k. 18-18v, postanowienie z dnia 11.06.2014 k. 19, nadto: wydruk z KW nr (...) k. 8, protokół posiedzenia z 11.06.2014 r k 10-11, kopia testamentu z dnia 09.03.2009 r. (oryginał zabezpieczony w Sądzie Rejonowym w Sopocie) k. 12-12v, kopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 13, zapewnienie spadkowe wnioskodawcy k. 99-100v, zapewnienie spadkowe H. L. k. 100v-101, zapewnienie spadkowe J. L. k. 101v, zapewnienie spadkowe A. L. k. 101v-102v

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonych w sprawie dowodów w postaci dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy, jak również dopuszczonych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach spraw tutejszego Sądu o sygn. akt I Ns 105/14. Dowody te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, ani nie budziły wątpliwości Sądu. Co do protokołów rozpraw, protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu, orzeczenia Sądu czy też skróconych aktów urodzenia uczestników postępowania oraz skróconego aktu zgonu dokumenty te miały charakter urzędowy i obejmowało je domniemanie prawdziwości stwierdzonych w nich okoliczności, które nie zostało w żaden sposób wzruszone.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania wnioskodawcy, Sąd zważył, że były one logiczne, szczegółowe, wnioskodawca przekonywująco wskazał w jaki sposób poinformował uczestniczkę o istnieniu testamentu notarialnego i jego treści, w jaki sposób dowiedział się o przebiegu postępowania w sprawie I Ns 105/14 i treści wydanego postanowienia Sądu. Sąd dał wiarę także wyjaśnieniom wnioskodawcy z jakich przyczyn złożył wniosek o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku dopiero w 2021 r.

Zeznaniom uczestników Sąd dał wiarę w zakresie w jakim znalazły potwierdzenie w dokumentach urzędowych, mając na uwadze rozbieżność między wcześniejszymi zapewnieniami spadkowymi złożonymi w sprawie I Ns 105/14 i zeznaniami wnioskodawcy.

W ocenie Sądu niespornym było, że wnioskodawca R. P. nie był uczestnikiem postępowania w sprawie I Ns 105/14, które zakończyło się wydaniem obecnie prawomocnego postanowienia z dnia 11 czerwca 2014 roku r., w którym Sąd Rejonowy w Sopocie stwierdził, że spadek po E. L., synu P. i J., zmarłym dnia 21 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym S., na podstawie ustawy nabyli po 1/3 części spadku wprost: żona H. L., córka A. L., syn J. L.. Wnioskodawca przedłożył w sprawie testament E. L. z dnia z dnia 9 marca 2009 roku, Rep. A nr 3116/2009 notariusza K. B., w którym spadkodawca powołał do całego spadku siostrzeńca R. P..

Sąd zważył, że artykuł 679 k.p.c. pozwala na skorygowanie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia tak w odniesieniu do osoby spadkobiercy, jak i przysługującego mu udziału w spadku. Dowód, że spadek w całości lub w części nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu sądowym może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o którym mowa w art. 679 k.p.c. Przepis ten wprowadził dwa istotne ograniczenia w stosunku do osób będących uczestnikami poprzedniego postępowania o stwierdzenie nabycia spadku (art. 679 § 1 kpc). Dotyczą

one podstawy i terminu zgłoszenia wniosku. Zgodnie z art. 679 § 1 zdanie kpc drugie osoba będąca uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku może żądać zmiany postanowienia tylko wówczas, gdy żądanie takie opiera na podstawie, której nie mogła powołać w poprzednim postępowaniu sądowym, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskała tę możliwość.

Ograniczeń tych nie stosuje się do żądania wnioskodawcy niebędącego uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku.

Ustawa nie przewiduje żadnych ograniczeń w tym zakresie, w szczególności wnioskodawca nie jest ograniczony żadnym terminem (uchwała SN z 27.04.1982 r., III CZP 15/82, OSNCP 1982/8–9, poz. 118).

Z powyższych względów nie zasługuje na aprobatę argumentacja pełnomocnika uczestników, iż wnioskodawca nie dochował terminu z art. 679 k.p.c., co powinno skutkować oddaleniem wniosku w całości. W szczególności Sąd nie podzielił poglądu pełnomocnika uczestników o tym, że zachodzi sytuacja analogiczna jak w sprawie będącej przedmiotem orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy z dnia 03.10.2002 r. w sprawie I CKN 155/01. W powołanej sprawie za wnioskodawcę żądającego zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku działał w poprzednim postępowaniu kurator dla nieznanego z miejsca pobytu, zatem wnioskodawca formalnie był uczestnikiem poprzedniego postępowania. W niniejszej sprawie sytuacja procesowa jest odmienna, wnioskodawca nie brał ani czynnego ani biernego udziału w poprzedniej sprawie, nie został tam w ogóle wskazany jako uczestnik postępowania.

Sąd zważył, że postanowienie wydane w trybie art. 679 k.p.c. jest orzeczeniem o stwierdzeniu nabycia spadku i mają do niego zastosowanie zasady postępowania określone w art. 669–679 (zob. uzasadnienie postanowienia SN z 16.12.1983 r., III CZP 65/83, OSNCP 1984/7, poz. 111 i powołane tam orzecznictwo).

Sąd zważył, że ostatecznie treść testamentu spadkodawcy nie była kwestionowana przez uczestników postępowania.

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Zgodnie z art. 941 k.c. rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można przez testament, zaś art. 926 § 2 k.c. stanowi, że dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W świetle powyższego kodeks cywilny daje pierwszeństwo porządkowi dziedziczenia określonego przez spadkodawcę w testamencie.

W myśl art. 950 k.c. testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego.

Sąd zważył, że przepisy o formie aktu notarialnego są dość rygorystyczne i sformalizowane, stąd też ta forma testamentu uważana jest za najbardziej bezpieczną formę testamentu, z uwagi na charakter dokumentu oraz udział w czynności notariusza – funkcjonariusza zaufania publicznego. Najpełniej też zabezpiecza rzeczywistą wolę spadkodawcy. Testament taki ma charakter dokumentu urzędowego w świetle art. 244 k.p.c.

W niniejszej sprawie wnioskodawca przedstawił testament E. L. sporządzony dnia 09 marca 2002 r. w formie aktu notarialnego notariuszem K. B.. Zgodnie z treścią testamentu E. L. do całości spadku powołał siostrzeńca R. P..

Oświadczenie to zawiera rozrządzenie jednego spadkodawcy na wypadek śmierci. Autentyczność ani ważność tego testamentu nie budziła wątpliwości Sądu, nie została ona w żaden sposób zakwestionowana w toku niniejszego postępowania. Powołanie spadkobiercy do spadku było jednoznaczne i wyraźne (art. 959 k.c.).

Wobec powyższego na podstawie art. 679 k.p.c., art. 926 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 950 i art. 959 k.c. należało zmienić stwierdzenie nabycia spadku po E. L. orzeczone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Sopocie z dnia 11 czerwca 2014 r., sygn. akt I Ns 105/14 i stwierdzić, że spadek po E. L., synu P. i J., zmarłym dnia 21 grudnia 2012 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym S., na podstawie testamentu notarialnego z dnia 09 marca 2009 roku, otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym w Sopocie w dniu 08 grudnia 2021 roku, w całości wprost nabył R. P..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. Wnioskodawca poniósł koszty postępowania w postaci opłaty od wniosku w kwocie 100 zł, wnioskodawca i uczestnicy ponieśli także własne koszty zastępstwa procesowego w sprawie. Co do kosztu 5 zł opłaty za wpis do Rejestru Spadkowego, należało zasądzić ten koszt od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego, wobec treści art. 83 w zw z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2021.2257 t.j.) i Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 września 2016 r. w sprawie sposobu uiszczania i wysokości opłat za wpisy dokonywane w Rejestrze Spadkowym przez notariusza albo sąd (Dz.U.2016.1420).

/SSR Anna Olszewska-Kowalska/